

Λίγες ξυλεπένδυτες ιδιωτικές οικίες σώζονται στη περιοχή της Θράκης και ακόμη λιγότερες στον Ελλαδικό χώρο. Ένα από τα ομορφότερα παλιά ξυλεπένδυτα αρχοντικά του Διδυμοτείχου επί της οδού Θεοφίλου ήταν και η οικία του Εβραίου εμπόρου Νισήμ Ταραμπουλούς που οικοδομήθηκε την δεκαετία του 1890. Κατάφερε να την αποκτήσει ο Διδυμοτειχίτης αγιογράφος-ζωγράφος Γιάννης Σαρσάκης και η σύζυγος του Γεωργία Νταλαγιώργου (ψηφιδογράφος), οι οποίοι τη διέσωσαν ολοκληρωτικά από το σαράκι του χρόνου. Με πολλή προσωπική εργασία, μεράκι και αφοσίωση, την ανακαίνισαν πλήρως κρατώντας ωστόσο τον αρχικό της χαρακτήρα και την παρέδωσαν στην τοπική κοινωνία ακόμη πιο όμορφη και γοητευτική.

Η ανακαίνιση ολοκληρώθηκε το 2017 και ξαναγεννήθηκε το «Πορφυρόν Κειμήλιον», ένα από τα πολλά ξύλινα σπίτια που υπήρχαν στο Διδυμότειχο της εποχής εκείνης. Με περίτεχνες σανιδωτές ξυλεπενδύσεις, γωνιακούς στύλους με ψευδεπίκρανα, τοξωτές εισόδους σε εσοχή και περίτεχνες σιδεριές. Το ενδιαφέρον τραβά η είσοδος, επιβλητική και μεγαλειώδης σε σχέση με το μέγεθος του κτιρίου, στην οποία ανεβαίνει κανείς με αμφίπλευρη σκάλα. Η γενικότερη εικόνα του κτιρίου, μαρτυρά ότι σχεδιάστηκε από μηχανικό και παρ' όλα τα κατασκευαστικά παραδοσιακά του στοιχεία, έχει περάσει έξω από τα πλαίσια της συντεχνιακής «λαϊκής» αρχιτεκτονικής.

Το σπίτι αυτό ανήκε στην οικογένεια του Νισήμ (σημαίνει στα εβραϊκά θαύμα) Ταραμπουλούς, που ήταν Σεφαραδίτες Εβραίοι (εκδιώχθηκαν τον 15ο αιώνα από την Ισπανία, όπου η βασιλεία τους έθεσε το δίλημμα ή να ασπαστούν τον Καθολικισμό ή να φύγουν από τη χώρα) και έφτασαν στην Οθωμανική αυτοκρατορία κυρίως σε παράλιες πόλεις ή σε συγκοινωνιακούς κόμβους. Οι ηγέτες της Οθωμανικής αυτοκρατορίας αποδείχθηκαν πιο ανεκτικοί και ενσωμάτωσαν τις ευρείες κοινότητες των Σεφαραδιτών Εβραίων στην αυτοκρατορία τους.

Η οικογένεια Ταραμπουλούς διέθετε ένα μεγάλο εμπορικό κατάστημα στο Διδυμότειχο και πουλούσε υαλικά, κατασρόλες, καφέδες, σοκολάτες, ζαχαρώδη και γλυκά από τη Χίο. Παράλληλα όμως αγόραζε από την Κωνσταντινούπολη ψάρια, όπως τουρξια (είναι οι μεγάλες παλαμίδες) και σκουμπριά, τα μετέφερε με το τρένο στο Διδυμότειχο και τα πουλούσε φρέσκα, ενώ μια μεγάλη παρτίδα τη μεταποιούσε σε λακέρδα με την επωνυμία «λακέρδα Κωνσταντινούπολης» που εκείνη την εποχή ήταν ξακουστή. Οι περισσότεροι έμποροι της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης προμηθεύονταν ψάρια και λακέρδα από τον Εβραίο έμπορο.

Στα χρόνια των μεγάλων διώξεων από τους Ναζί, ο Νισήμ Ταραμπουλούς μαζί με έναν ξάδερφο του κατάφεραν να διαφύγουν μέσω Κωνσταντινούπολης στην Μέση Ανατολή, με σκοπό να πολεμήσουν με τις δυνάμεις του Ελληνικού στρατού κατά του Άξονα. Όταν μετά το τέλος του πολέμου γύρισε στη πατρίδα συνάντησε μόνο δέκα Εβραίους που κατάφεραν να επιζήσουν από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Η εβραϊκή κοινότητα του Διδυμοτείχου ήταν μια ευημερούσα και ακμάζουσα κοινότητα χιλίων περίπου ανθρώπων, η οποία δυστυχώς τον Μάιο του 1943 οδηγήθηκε σε ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης και εξοντώθηκε σχεδόν ολοκληρωτικά.

Σήμερα ζουν στην Ελλάδα οι δυο κόρες της οικογένειας Ταραμπουλούς, η Άστρο στη Θεσσαλονίκη και η Ραχήλ στη Ρόδο. Ο Γιάννης Σαρσάκης και η σύζυγος του ιδιοκτήτες σήμερα του «Πορφυρού Κειμήλιου» είχαν την ευγενή καλοσύνη να μας ανοίξουν το ιστορικό αυτό σπίτι για να το φωτογραφίσουμε και να θαυμάσουμε το κάλλος, τη μεγαλοπρέπεια του, αλλά και την υποδειγματική αναστύλωση. Τους ευχαριστούμε θερμά.

ΠΗΓΗ: Του Στάθη Χαρπαντίδη, [ATHENS VOICE, 3.2.2024](https://www.athensvoice.gr/2024/02/03/porphyro-keimilio/)